

Kontaktinformasjon til forlag og forfattere står i pressemappe 2021 på www.brageprisen.no

Ytterligere opplysninger fås ved henvendelse til:

- Siri Ekestad Bauge, daglig leder, 40 89 03 15
- Kari Marstein, Bragerådets leder, 415 29 707

Vinnerne av Brageprisen 2021

Årets Bragepriser ble delt ut torsdag 25. november under en festforestilling i Dansens hus.

Skjønnlitteratur

Tittel: Eit nytt namn. Septologien VI-VII

Forfatter: Jon Fosse

Forlag: Det Norske Samlaget

På mesterlig vis avsluttes *Septologien* med *Eit nytt namn*. Boka fungerer som enkeltstående roman, men kan likevel ikke vurderes løsrevet. Fortellingen om Asle, Jon Fosses storverk, er med dette fullendt.

Romanens ytre handling og persongalleri er skåret helt inn til beinet. Tematikken er like fullt svimlende. Skjebnens innvirkning på individet, maktesløshet og tilfeldigheter er aspekter ved livet og tilværelsen som har opptatt Fosse gjennom hele forfatterskapet. Gjennomgående sitter hovedpersonen og kunstmaleren Asle og ser ut av vinduet, hviler blikket mot et punkt i fjorden. Han beslutter at han ikke vil male lenger, rydder opp etter seg og leverer fra seg sine siste malerier til sitt faste galleri i Bjørgvin. Det er tid for å rydde opp, for å avslutte. Døden er mer og mer tilstedeværende i boka, og teksten flyter med tankene til Asle. Det er nåtid og fortid, tro og tvil, liv og død, to ulike skjebneforløp hos Asle og hans navnebror Asle - og hele tiden vender han tilbake til sitt livs kjærlighet, Ales, som døde så altfor tidlig.

Teksten bæres frem av ordknapphet, gjentakelser og stadige skifter i tid og sted, uten et eneste punktum. Det kan tidvis være krevende for leseren, for forfatteren forlanger tilstedeværelse. Teksten har så definitivt noe suggererende og messende over seg, som en gjentakende Ave Maria med den evige perletrillingen mellom fingrene. Det religiøse er mer fremtredende hos Fosse her enn vi er vant med, også fra de to første utgivelsene av *Septologien*. Korset, rosenkransen, tro og tvil blir hyppig og direkte behandlet gjennom teksten. Likevel evner forfatteren ved et gjennomgående meget høyt litterært nivå å holde teksten fengslende for leseren uavhengig av dennes religiøse oppfatning.

Eit nytt namn er en mektig avslutning av et ruvende skjønnlitterært verk.

Sakprosa

Tittel: Ekko. Et essay om algoritmer om begjær

Forfatter: Lena Lindgren

Forlag: Gyldendal

«Nyhetsbildene var som historiemalerier. Den brokete banden som vandret under lysekronene – var det statskupp de forsøkte seg på? De var ikke bevæpnet med rifler, men med smarttelefoner, som de store deler av tiden holdt hevet for å filme seg selv.»

Ordet essay kan oversettes til 'et forsøk' fra fransk, og med boken *Ekko. Et essay om algoritmer om begjær* gjør Lena Lindgren et særdeles imponerende forsøk på å stille samtidsdiagnose. Mange har karakterisert vår tid som narsissistisk. Lindgren viser til Ovid sin skildring av myten om Narcissus, der en annen karakter er minst like viktig som den berømte Narcissus, nemlig nymfen Ekko. Lindgren anvender den franske filosofen og antropologen René Girards teori om mimesis, for å vise at vi kanskje heller lever i Ekkos tidsalder.

Vi sammenligner, etterligner, trykker 'like' på ting som 'trender', og etter hvert som vi klikker oss inn på et spor, forer algoritmene oss med mer av det samme. Slikt skapes potensielt farlige ekkokamre, demonisering av meningsmotstandere og polarisering - men også skjøre selvbilder og usunne kroppsideal. Hvem er disse mektige teknologi-gigantene som konstant kjemper om tilgangen til, og overvåker, det vi retter vårt blikk mot på skjermen - alt for å kunne fore oss med spesialtilpasset innhold og reklame? Hva tenker de om oss? Hvilken verden ønsker de seg?

Lena Lindgren forsøker å følge sporene, som den reneste detektiv. Og det er spennende som en thriller. Mange har skrevet om symptomene: polarisering, skittstormer, kanselleringskultur og radikalisering. Men, færre har gått til kilden - til en teknologi som kan akselerere våre mest primitive drifter og instinkter. Det var på tide at noen gjorde dette, og Lena Lindgren har gjort det med glans. *Ekko. Et essay om algoritmer om begjær* er en viktig og velskrevet bok.

Åpen klasse: Sakprosa for barn og unge

Tittel: Søstre. Min historie etter Utøya

Forfatter: Mariangela Di Fiore og Cathrine Trønnes Lie

Forlag: Vigmostad & Bjørke

Søstre. Min historie etter Utøya er en personlig, sterk og medrivende fagbok for ungdom som tar oss tilbake til terrorangrepet som rammet AUF sin sommerleir i 2011.

Utgangspunktet er Cathrine Trønnes Lies beretning. Cathrine var på Utøya denne sommeren sammen med søsteren Elisabeth. Begge søstrene ble skutt, bare Cathrine overlevde. Mariangela Di Fiore har fulgt Cathrine siden 2012, og det er hun som her gjengir Cathrines versjon. Det gjør hun på en særdeles imponerende og respektfull måte. Cathrines opplevelser kontekstualiseres kronologisk gjennom bokas fire deler; «Før», «Utøya», «Etter» og «Veien videre», og gjennom utvalgte scener framheves samhold og nærhet, frykt, kaos og redsel, og ikke minst sorgen, savnet og alle de vanskelige tankene i tida etter.

Det lille formatet som rammer boka inn, framhever det personlige utgangspunktet. Den luftige layouten signaliserer åpenhet og tilgjengelighet. Teksten er satt opp i korte avsnitt, og språket er stramt og effektivt. Di Fiore beskriver, men uten digresjoner, forklaringer eller ladede adjektiver. Slik skapes det rom for leserens egne tanker og refleksjoner, og slik minner denne boka oss om at selv om dette er Cathrines fortelling angår den oss alle.

Barne- og ungdomsbøker

Tittel: Eit anna blikk

Forfatter: Erlend Skjetne

Forlag: Flamme Forlag

Unge Anwar fortel historia frå eit flyktningmottak for mindreårige asylsøkjjarar frå Afghanistan, langt nord i Noreg, kaldt og mørkt. Gutane på mottaket gruar seg til å fylle 18 år, og dei er spente på om dei får opphaldsløyve i Noreg. Får dei til slutt lov til å byrje på nytt i eit framand land? Kva kostar det, og kva har dei allereie betalt?

Anwar observerer dagleglivet på mottaket, og me får innblikk i korleis tilværet blir etter at Walid flyttar inn på same rom. Anwar ynskjer ein venskap med Walid og kjenner ein likskap med han trass skilnadene dei imellom. Walid ber på vonde røynsler, og han slit med å forstå og tilpasse seg det norske samfunnet. Gjennom Anwar sine skildringar får me nettopp «eit anna blikk» på korleis det er å kome makteslaus, språkvill og framand til eit nytt land og ei framtid i uvisse. Denne uvissa vert nøkternt, men kjenslevart skildra i kontrasten mellom Anwar og Walid sine møte med omsutspersonar og verjer, lokale velferdstilbod og lokalt busette.

Erlend Skjetne nyttar eit leikande nynorsk for å få fram skilnadene mellom norske standarduttrykk og norsk for eit observerande, framandspråkleg øyre. Han gjev lesaren innblikk i ein situasjon som vi ikkje høyrer så mykje om og som er vanskeleg å forstå. Såleis meistrar Skjetne å gje ei røyst til dei som vil verte norsk, men ikkje kan. Nokon får aldri høvet til å prøve.

Hedersprisen 2021

Liv Køltzow

Brages hederspris tildeles en person eller institusjon som i kraft av sin gjerning som forfatter, oversetter eller i en annen rolle har bidratt til å øke utbredelsen av eller forståelsen for litteratur, eller til å høyne kvaliteten på norsk skriftkultur.

Årets hedersprisvinner har sagt at det å lese en roman er en forholdsvis enkel handling, mens å forklare hva man har lest faktisk er vanskelig. Vanskelig er det også å gjengi kort forfatterskapet til hedersprisvinneren, og det fordi det finnes så mange innganger til det. Selv har forfatteren uttalt at det er to temaer som går igjen, og det er *tiden og bevisstheten*.

Det er også sagt om tekstene til årets hedersprisvinner at de ikke kan leses fort. Selv om hovedpersonene i bøkene ofte er rastløse og urolige, så kan ikke leseren være det. Tekstene er som innstendige anmodninger om oppmerksomhet. Forfatterens karakterer sanser, observerer og reagerer. De nøler og grubler, tviler og tenker. Teksten utforsker hvor utfordrende det kan være å forstå andre mennesker, og det å bli forstått. Og på veien til erkjennelsen unnlater karakterene å velge, de utsetter og utsetter. Samtidig viser de, paradoksalt nok, vilje og evne til å handle, forandre, og fortsette.

Hedersprisvinneren, som også må kunne karakteriseres som viljesterk og egenrådig, har i bok etter bok utvist stor språklig bevissthet og psykologisk innsikt. Forfatterskapet representerer særegne bidrag til norsk litteratur, og har en åpenbar plass i norsk litteraturhistorie.

Forfatteren vi i kveld skal hedre, var med i kretsen rundt tidsskriftet *Profil* på 60-70 tallet, og har skrevet noveller, romaner, dramatik, essays, og også en biografi. Årets hedersprisvinner har også vært en flittig dagbokskriver. Et utvalg av disse dagboksnotatene ble utgitt i år, og en anmelder omtalte utgivelsen som en perle for alle som interesserer seg for forholdet mellom kunst og liv.

Det er en glede å annonsere at hedersprisen går til Liv Køltzow.